

Nr 47.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående särskilt statsbidrag till kostnaderna för laga skifte i Karesuando kyrkby; given Stockholms slott den 20 januari 1933.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Per Edvin Sköld.

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 20 januari 1933.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena SANDLER, statsråden
UNDÉN, NOTHIN, SCHLYTER, WIGFORSS, MÖLLER, VENNERSTRÖM, LEO,
ENGBERG, EKMAN, SKÖLD.

Chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Sköld, anför:

I en till Kungl. Maj:t ställd ansökning den 24 oktober 1932 har kommunalnämndens ordförande i Karesuando socken kyrkoherden Einar Bohlin, såsom representant för Karesuando byamän, hemställt, att ett den 1 augusti 1932 påbörjat laga skifte inom Karesuando by i Karesuando socken av Norrbottens län måtte återgå eller, därest ej så kunde ske, att Kungl. Maj:t måtte bevilja statsbidrag till hela kostnaden för förrättningen jämte hantlangningskostnaderna. Bohlin jämte sysslomannen för skiftesförrättningen L. Aug. Pietula hava den 10 november 1932 ingivit ytterligare en skrift i ärendet.

Över ansökningen har lantmäteristyrelsen den 17 december 1932 avgivit
Bihang till riksdagens protokoll 1933. 1 saml. Nr 47—49.

infordrat utlåtande, därvid fogats av vederbörande överlantmätare och distriktslantmätare avgivna yttranden.

Jag torde först få erinra om de bestämmelser, som gälla om laga skifte inom Jukkasjärvi och Karesuando socknar av Norrbottens län.

I avseende å bestämmandet av skifteslagets omfattning vid laga skiften inom förenämnda socknar gäller en särskild lag den 5 juni 1909 (nr 53 s. 8), vilken lag jämlikt 10 § i lagen den 18 juni 1926 (nr 327) om vad iakttagas skall i avseende å införande av lagen om delning av jord å landet gäller även efter jorddelningslagens ikraftträdande. Enligt förnämnda lag skall i skifte ingå byns tomtplatser och åker, viss odlingsmark, till slätter tjänlig äng och till äng odlingsbar mark inom skifteslagets rågång, utanför skifteslaget belägna ströängar samt av den återstående jorden så mycket, som oundgängligen erfordras för att bereda delägarna så lämpligt och redigt skifte av förut omfördälda mark, som belägenheten medgiver. Om delägare, som innehava minst hälften av skifteslagets skattetal, det yrka, skall i skifte ytterligare intagas så mycket av skogsmarken, som må erfordras för att tillägga varje ägolott nödig husbehovsskog. Bestämmandet av skifteslagets omfattning enligt angivna regler får dock ej resultera i att skifte inom Karesuando socken kommer att omfatta mer än en tredjedel av skifteslagets hela areal enligt avvitringshandlingarna. Vid behandling av frågan om skifteslagets omfattning skall kronoombud närvara för att öva tillsyn över att skiftet ej obehörigen utsträcker.

Det åligger förrättningsmännen att med ledning av förenämnda bestämmelser upprätta provisionell plan till skifteslagets omfattning, vilken plan skall utmärkas på avvitringskartan. Om denna plan godkännes av delägarna och förenämnda kronoombud, länder den till efterrättelse. I annat fall skola förrättningsmännen i frågan meddela utlåtande, som underställes ägodelningsrättens prövning. Rätten äger — om skifteslaget är beläget i Karesuando socken — föreskriva utsträckning av skiftet utöver en tredjedel av skifteslagets mark, om och i den mån sådant finnes oundgängligen nödigt för vinnande av lämpligt och redigt skifte.

Vad angår frågan om statsbidrag till kostnaderna för laga skifte i Karesuando socken får jag erinra om följande.

I kungörelse den 25 november 1910 (nr 127) angående statsbidrag till gäldande av kostnader för vissa laga skiften i Jukkasjärvi och Karesuando socknar stadgas, att statsbidrag till gäldande av kostnader för vissa laga skiften i förenämnda socknar, vilka avslutas och fastställas efter den 1 januari 1910, skall utgå med 1 krona för varje hektar inrösningsjord och 75 öre för varje hektar annan mark, som ingått i skiftet.

1910 års kungörelse upphävdes genom kungörelsen den 31 december 1920 (nr 912) angående villkor för erhållande av statsbidrag till lantmåteriförrättningar. Gällande bestämmelser i ämnet finnas intagna i kungörelsen den 22 juni 1928 (nr 295) angående villkor för erhållande av statsbidrag till förrättningar enligt lagen den 18 juni 1926 (nr 326) om delning av jord å landet. Enligt denna kungörelse kan bidrag till kostnaden för skiften erhållas med högst tre fjärdedelar av det belopp, som på fastigheten eller ägolotten belöper av dels det lantmätaren för förrättningen enligt gällande lantmåteritaxa tillkommande arvode, inberäknat lösen för karta och handlingar, dels ock ersättning, som må utgått till särskilt, på grund av stadgandet i 2 kap. 2 § jorddelningslagen vid förrättningen till-

kallat biträde. Dessutom kan bidrag åtnjutas till kostnaderna för gode mäns biträde, om sådant anses påkallat av särskilda omständigheter och samma kostnader överstiga beloppet av förrättningsarvodet till lantmätaren. Bidrag till dessa kostnader får dock ej uppgå till högre belopp än som motsvarar den del av kostnaderna, som överskjuter beloppet av förrättningsarvodet. Något statsbidrag till hantlangningskostnaderna utgår ej.

Enligt 1 § 3 mom. av kungörelsen gäller beträffande skiften enligt 1 kap. 2 § under 1 i jorddelningslagen inom Jukkasjärvi och Karesuando socknar, att statsbidrag tilldelas inom socknen boende ägare eller innehavare av ägodelott, som undergått förenämmt skifte, dock att bidrag icke utgår till bolag. Vidare finnas bestämmelser om att minimum av statsbidrag för ett skifte inom nämnda båda socknar skall utgöras av det belopp, som nämnes i 1910 års kungörelse.

Av handlingarna i förevarande ärende inhämtas följande. Sedan distriktslantmätaren i Pajala distrikt på ansökan av en av byns omkring 25 delägare förordnats verkställa laga skifte å byn, hölls första sammanträdet den 1 augusti 1932. Sökandens ansökan hade biträtts av två delägare, och representerade dessa tre cirka 36 procent av byns sammanlagda mantal. Vid sammanträdet förelågo till behandling, bland annat, frågorna om tillstånd till skifte och om skifteslagets omfång. Förstnämnda fråga avgjordes i den riktningen, att tillstånd till skifte meddelades, och anledning att underställa förrättningsmännens utlåtande ägodelningsrättens prövning ansågs icke föreligga. Vad angår frågan om skiftets omfattning hava förrättningsmännen med hänsyn till bestämmelserna i 1909 års lag föreslagit, att omkring 8,700 hektar av byns 27,500 hektar skulle ingå i skifte. Detta förslag godkändes dock icke av sakägarna, vilka påyrkade, att skiftet borde omfatta huvudsakligen hela det s. k. första eller huvudskiftet om cirka 21,800 hektar. Genom ägodelningsrättens laga kraftvunna utslag den 26 september 1932 har förordnats, att skiftet skall erhålla denna omfattning. — Sedan frågorna om tillstånd till skifte och skifteslagets omfång sålunda blivit i vederbörlig ordning avgjorda, påbörjade förrättningsmannen arbetet med upprättande av ny karta över skifteslaget. Användbar äldre karta över skifteslaget fanns icke att tillgå. Då fältarbetet i början av december 1932 för året avslutades, hade mätningarbetet fortskridit så långt, att omkring en tredjedel av linjenätet utstakats.

Kyrkoherde Bohlin har till stöd för förevarande ansökan framhållit, att Karesuando kyrkby vore belägen högt ovan odlingsgränsen på nordlig bredd 68° 27' och 333 meter över havet. Det enda som odlades inom byn vore potatis, som dock sällan mognade. Byns befolkning livnärde sig huvudsakligen på boskapsskötsel. Foder till kreaturen skördades å självväxande ängar. Närmaste avsättningsort vore Kiruna på 18 mils avstånd. Ur jordbrukssynpunkt vore ett laga skifte skäligen värdelöst, då något förbättrat utbyte av jorden knappast vore att påräkna på grund av klimatförhållandena. Skogen, som vore uthuggen och belägen vid övre barrskogsgränsen, vore

värdelös. Flertalet av byns hemmansägare hade så svag ekonomi, att en skuldsättning för laga skiftets genomförande kunde få de allvarligaste ekonomiska följder för dem.

Av överlantmätarens och lantmätarens yttranden inhämtas huvudsakligen följande.

Distriktslantmätaren i Pajala distrikt har beräknat, att vid en toalkostnad av 40,000 å 50,000 kronor till lantmätaren å varje ägolott av den storlek, att därå kunde födas en ko, skulle förutom statsbidraget belöpa omkring 90 kronor, vilken summa ägaren hade att svara för liksom för utgifter till gode män samt i ett fåtal fall för nödvändiga kontantutgifter till hantlangning. Det vore ställt utom fråga, att penningknappheten inom byn vore påtaglig, liksom att inkomstmöjligheter och arbetstillfällen vanligen vore begränsade. På grund av bristande erfarenhet om förhållandena i Karesuando kunde lantmätaren icke yttra sig om den nytta eller skada, som av ett skifte därstädes skulle uppkomma. Den nära nog fulländade samäganderätt, som utvecklats i Karesuando beträffande såväl lös som fast egendom, torde dock förkväva varje yttring av initiativ och verksamhetslust.

Överlantmätaren har anfört, att befolkningen i byn måste föra ett fattigt och strävsamt liv för att kunna reda sig. Han vore dock övertygad om att laga skiftet ej skulle kunna på något sätt försämra dessa förhållanden utan fastmer förbättra desamma. För egen del biträdde överlantmätaren det framförda önskemålet om beviljande av speciellt statsbidrag ifråga om laga skiften inom Karesuando socken, avseende hela det till lantmätaren och gode männen utgående arvode, samt rese- och traktamentskostnader. Hantlangningen däremot torde kunna åstadkommas av vederbörande delägare utan större svårigheter.

Lantmäteristyrelsen har anfört i huvudsak följande.

Något förordnande om skiftets inställande torde lagligen icke kunna meddelas i administrativ ordning. Ett bifall till framställningen om skiftets inställande förutsatte alltså särskild lagstiftning. Någon sådan åtgärd hade emellertid, såvitt styrelsen hade sig bekant, icke förekommit i det svenska skiftesverkets historia. Det syntes ock med tämligen stor sannolikhet kunna förutsägas, att frågan om skifte i byn icke läte sig i längden undanträngas. Delägarna kunde icke för framtiden finna med sin fördel förenligt att samfällt äga och bruka byns mark. Styrelsen ville erinra om länsstyrelsens i Norrbottens län uttalande i samband med frågan om statsbidrag till skiften inom Jukkasjärvi och Karesuando socknar (prop. 226 år 1909, sid. 10 o. f.). Vidare ville styrelsen erinra om, att så länge byn vore oskiftad en del olägenheter för sakägarna kunde väntas bliva följderna av att inskrivningsförhållandena rörande fastigheter inom byn icke kunde ordnas i överensstämmelse med tidens krav och att ny fastighetsbildning genom avstyckning i hög grad försvärades. Styrelsen hölle sålunda före, att skäl för en så exceptionell åtgärd, som ett ingripande från statsmakternas sida i syfte att inställa skiftet, icke borde äga rum.

Vad anginge frågan om statsbidrag till kostnaderna för skiftet komme alla inom socknen boende delägare i skifteslaget, som icke vore bolag, att åtnjuta statsbidrag med tre fjärdedelar av ersättningen till lantmätaren. Något statsbidrag till kostnaden för gode mäns biträde torde däremot icke kunna ifrågakomma, då gode männens arvode icke torde komma att över-

stiga lantmätarens. Det torde emellertid icke kunna förnekas, att kostnaderna för ett skifte inom Karesuando kyrkby även efter avdrag av statsbidrag till de belopp, som för närvarande kunde utgå, komme att bliva betungande för delägarna. Styrelsen funne därför ifrågavarande ansökan behjärtansvärd. Emellertid kunde styrelsen icke tillstyrka, att den undantagsställning delägarna i byn redan intoge i förhållande till skiftesdelägare utanför Jukkasjärvi och Karesuando socknar i avseende å *villkoren* för åtnjutande av statsbidrag vidgades genom höjning jämväl av statsbidragens *storlek*. Visserligen hade statsmakterna i några fall åtagit sig så gott som alla kostnaderna för laga skiften inom Västerbottens och Norrbottens län, men där sådant förekommit hade frågan väckts i så god tid, att avvitringskartan kunnat upprättas för att tjäna som underlag jämväl för skiftet, och skiftesarbetet även i fortsättningen kunnat utföras i samband med avvitringen, varigenom skifteskostnaderna högst avsevärt nedbringats. Ett bifall till förevarande ansökan torde ock kunna förväntas framkalla lika berättigade krav från andra skifteslag, där skifte påginge eller framdeles komme i fråga, och sålunda leda till ekonomiska konsekvenser, vilka ej kunde överblickas.

Vad först angår frågan om inställande av laga skiftet i Karesuando kyrkby kan dylik åtgärd, såsom lantmäteristyrelsen anför, icke ske utan genom särskild lagstiftning. Lika med lantmäteristyrelsen finner jag, på av styrelsen anförda skäl, en sådan åtgärd icke böra vidtagas.

*Departements-
chefen.*

Med hänsyn till skiftesdelägarnas svaga ekonomiska ställning, de säregna förhållanden, som äro rådande inom Karesuando kyrkby, och jordbruksnäringens utvecklade ståndpunkt i denna rikets nordligaste trakt finner jag dock goda skäl tala för, att staten i detta fall lämnar högre bidrag till skifteskostnaderna, än som jämlikt stadgade grunder för hithörande bidrag eljest kan utgå. Jag tillstyrker därför, att statsbidrag må utgå till hela kostnaden för förrättningsmannen, sakkunnigt biträde som av honom möjligen anlitas, samt gode männen. Ifrågakommande bidrag torde böra få utgå ur det under nionde huvudtiteln uppförda ordinarie förslagsanslaget till bidrag till jorddelningsförrättningar. Därest riksdagen ej har något att erinra mot vad jag sålunda tillstyrkt, torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela de särskilda bestämmelser, som må befinnas erforderliga beträffande bidragets utgående och användning. Därvid förutsätter jag, att den hittills tillämpade grundsatsen, att bidrag ej må utgå till bolag, bibehålles.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att, utan hinder av gällande villkor för erhållande av statsbidrag till förrättningar enligt jorddelningslagen, statsbidrag för laga skiftet i Karesuando kyrkby i Karesuando socken av Norrbottens län må utgå med hela beloppet av kostnaderna för förrättningsmannen, biträde som av honom möjligen anlitas, samt gode männen; dock att statsbidrag ej må utgå till bolag.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen lämnar Hans Maj:t Konungen bifall samt förordnar, att proposition i ämnet av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avläsas till riksdagen.

Ur protokollet:

Hugo Nordlander.